EUROOPA KOMISJON

Brüssel 22.12.2010
KOM(2010) 779 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ (intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta) kohaldamine

SEK(2010) 1589 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ (intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta) kohaldamine

KOKKUVÕTE

Innovatsiooni ja loovuse edendamiseks on oluline, et intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks oleksid olemas tõhusad vahendid. Direktiiviga 2004/48/EÜ (intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta) on ühtlustatud minimaalsed vahendid, mida õiguste omanikud ja riigiasutused intellektuaalomandi õiguste rikkumisega võitlemiseks kasutada saavad. Samuti on sellega loodud üldraamistik riiklike ametiasutuste omavaheliseks ning riiklike asutuste ja komisjoni vaheliseks teabevahetuseks ja halduskoostööks.

Direktiivi mõju esimene hindamine näitab, et selle liikmesriikides vastuvõtmisest ja rakendamisest saadik on tehtud märkimisväärseid edusamme. Direktiiviga loodi kõrged Euroopa õiguslikud standardid sõltumatute õiguskordadega kaitstavate erinevat liiki õiguste jõustamiseks (nagu autoriõigused, patendid, kaubamärgid ja disainilahendused, aga ka geograafilised tähised ja sordiaretajate õigused).

Vaatamata jõustamismenetluste üldisele paranemisele on ainuüksi intellektuaalomandi õiguste rikkumiste maht ja rahaline väärtus siiski ärevusttekitav. Üheks põhjuseks on internet, mis on loonud enneolematult palju võimalusi intellektuaalomandi õiguste rikkumiseks. Direktiivi koostamisel selle sõlmprobleemiga ei arvestatud.

Muude erilist tähelepanu nõuda võivate küsimuste hulka kuuluvad esialgsete ja ettevaatusabinõude, nagu kohtu ettekirjutuste kasutamine, tõendite kogumise ja säilitamise menetlused (sealhulgas teabe saamise õiguse ja eraelu puutumatuse kaitse vahekord), mitmesuguste parandusmeetmete tähenduse lahtiseletamine (sealhulgas hävitamiskulud ja kahjude väljaarvutamine).

SISUKORD

KOKKUVÕTE 2

1. Sissejuhatus 3

2. Jõustamisdirektiivi eesmärgid 5

3. Sätete selgemini lahtikirjutamine, mis võib olla vajalik intellektuaalomandi õiguste tõhusamaks kaitseks ja siseturu paremaks toimimiseks 5

3.1. Digitaalkeskkonna konkreetsed probleemid 5

3.2. Direktiivi reguleerimisala 6

3.3. Vahendajate mõiste ja kohtu ettekirjutuste kasutatavus 6

3.4. Õige tasakaalu saavutamine teabe saamise õigust ja eraelu puutumatust käsitlevate õigusaktide vahel 7

3.5. Väljamõistetavad summad, mis korvavad kahju ja mõjuvad hoiatavalt 8

3.6. Parandusmeetmed 8

3.7. Muud küsimused 8

4. Järeldused 9

1. SISSEJUHATUS

Innovatsiooni ja loovuse edendamiseks on oluline leida tõhusad vahendid intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks. Käesolevas aruandes on esitatud esimene hinnang direktiivi 2004/48/EÜ (intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta)[1] (edaspidi „direktiiv“) rakendamise ja mõju kohta. Sellist hinnangut nõuab direktiivi artikkel 18 ning see põhineb nii komisjonipoolsel muutuste hindamisel kui ka liikmesriikidelt riiklike aruannete kaudu saadud tagasisidel, mis omakorda peegeldavad vastava tegevusvaldkonna esindajate, juristide, tarbijate ühenduste ja teiste huvitatud osapoolte väljendatud seisukohti.

Saadud teabe põhjal võib teha järelduse, et direktiivil on olnud Euroopas tsiviilõiguse raames intellektuaalomandi õiguste kaitsele märkimisväärne positiivne mõju. Direktiiviga loodi selge raamistik intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks, mis pakub riikide lõikes laias laastus võrreldavat kaitset. Eriti on aidanud intellektuaalomandi õiguste jõustamist ELis tõhustada autorsuse või omandiõiguse eeldus (artikkel 5), võimalus kasutada näidiseid andmete kogumisel (artikkel 6), esialgsed meetmed tõendite säilitamiseks (artikkel 7) ning vahendajatele kohtu ettekirjutuste tegemise võimalus (artiklid 9 ja 11).

[1] ELT L 157, 30.4.2004, lk 16.

Siiski on seoses direktiivi hilise ülevõtmisega paljudes liikmesriikides (ülevõtmisega jõuti lõpule alles 2009. aastal)[2] direktiivi kohaldamise kogemusi veel vähe ning teatatud on vaid üksikutest kohtuasjadest. Seepärast ei ole komisjon saanud teostada kriitilist majandusanalüüsi direktiivi mõju kohta innovatsioonile ja infoühiskonna arengule, nagu on ette nähtud direktiivi artikliga 18.

Vaatamata neile kitsendustele on see direktiivi tõhususe esialgne hinnang koostatud just õigel ajal. Mitmed rahvusvaheliste organisatsioonide ja tööstussektori esindajate läbiviidud uuringud on näidanud, et intellektuaalomandi õiguste rikkumised on saavutanud märkimisväärse ulatuse ning mõned asjaomased tooted kujutavad ohtu tarbijate tervisele ja turvalisusele[3]. Vastuseks sellele on komisjon kahe viimase aasta jooksul vastu võtnud kaks teatist[4]. Teise teatistega moodustati muu hulgas Euroopa võltsimis- ja piraatlusalane vaatluskeskus, et intellektuaalomandi õiguste rikkumisi paremini mõista ning luua riiklike ametiasutuste esindajate ja sidusrühmade jaoks platvorm mõtete ja parimate tavade vahetamiseks , ühiste jõustamisstrateegiate väljatöötamiseks ning soovituste esitamiseks poliitikakujundajaile. Neile järgnes kaks nõukogu resolutsiooni,[5] milles toetati komisjoni poliitikat. Euroopa Parlamendi vastuvõetud raportis väljendati ühtlasi toetust tõhusamale poliitikale, sealhulgas tugevale õigusraamistikule võitluseks võltsimise ja piraatluse vastu[6]. Suurt muret valmistavad ka intellektuaalomandi õiguste rikkumised väljaspool ELi. Komisjon tegeleb nendega mitmel erineval viisil, lisades näiteks kahepoolsetesse kaubanduslepetesse ambitsioonikaid peatükke intellektuaalomandi õiguste kohta ning osaledes rahvusvahelistes algatustes, nagu käimasolevad läbirääkimised võltsimisvastast võitlust käsitleva kaubanduslepingu üle[7].

Analüüs näitab, et teatavaid direktiivi sätteid, sealhulgas direktiivi suhet teiste direktiividega, mõistetakse eri liikmesriikides erinevalt ning **praktikas on see tinginud erineva tõlgendamise ja kohaldamise**. Need sätted võiks selgemalt sõnastada, et muuta direktiiv tervikuna tõhusaks.

Internet ja digitaaltehnoloogiad on lisanud intellektuaalomandi õiguste jõustamisele täiendava, keerulist väljakutset kätkeva mõõtme. Ühest küljest on internet võimaldanud loojatel, leiutajatel ja nende äripartneritel leida uusi viise toodete turundamiseks. Teisest küljest on see ühtlasi avanud võimalused uutmoodi rikkumisteks ning võitlus mõnedega neist on osutunud raskeks.

Käesolevas aruandes leiab käsitlemist hulk konkreetseid küsimusi, mis vajavad ilmselt selgemini lahtikirjutamist – eelkõige selleks, et kohandada direktiivi vastavalt uutele

---

2 Direktiivi rakendamise tähtaeg tollase 25 liikmesriigi jaoks lõppes 29. aprillil 2006. Täpsem teave ülevõtmisprotsessi kohta on esitatud käesolevale aruandele lisatud talituste töödokumendi lisas 1.

3 Vt näiteks http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/BASCAP/Pages/OECD-FullReport.pdf; http://www.iccwbo.org/uploadedFiles/BASCAP/Pages/Building%20a%20Digital%20Economy%20-%20TERA(1).pdf.

4 Komisjoni 16. juuli 2008. aasta teatis: „Tööstusomandi õiguste strateegia Euroopas", KOM(2008) 465 (lõplik); Komisjoni teatis: „Intellektuaalomandi õiguste jõustamise tõhustamine siseturul", KOM(2009) 467 (lõplik).

5 Nõukogu 25. septembri 2008. aasta resolutsioon Euroopa võltsimise ja piraatluse vastase võitluse üldise kava kohta, ELT C 253, 4.10.2008, lk 1; nõukogu 1. märtsi 2010. aasta resolutsioon intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta siseturul, ELT C 56, 6.3.2010, lk 1.

6 Euroopa Parlamendi 22. septembri 2010. aasta resolutsioon intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta siseturul (2009/2178(INI)), A7-0175/2010.

7 Vt : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:129:0003:0016:EN:PDF.

kaasaegsele digitaalühiskonnale omastele probleemidele. Aruandele on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles antakse tulemuste kohta lisateavet ja kirjeldatakse tausta.

2. JÕUSTAMISDIREKTIIVI EESMÄRGID

Jõustamisdirektiivi eesmärgid Liikmesriikides kehtivad erinevad intellektuaalomandi õiguste jõustamise süsteemid ohustavad siseturu nõuetekohast toimimist ja nõrgestavad vastava materiaalõiguse jõustamist. See takistab piiriülest tegevust, vähendab usaldust siseturu vastu ning kahandab investeeringuid innovatsiooni ja loomisesse. Direktiiv toob riiklikud õigussüsteemid üksteisele lähemale, et anda õiguste omanikele ja liikmesriikide ametiasutustele minimaalsed, kuid standardsed vahendid intellektuaalomandi õiguste rikkumiste vastu võitlemiseks.

Direktiiviga kaasatakse TRIPS-lepingus[8] sisalduvad tsiviilõiguslikud meetmed ELi õigusraamistikku. Direktiivis minnakse nimetatud lepingus sätestatud minimaalsetest nõuetest kaugemale, kuivõrd selles käsitletakse ka näiteks kahjusid, parandusmeetmeid ja tõendeid. Lisaks põhineb direktiiv liikmesriikide õigusaktidesse talletatud tavadel, mis osutusid enne direktiivi vastuvõtmist kõige tõhusamaks („parimate tavade lähenemisviis"). Samuti võivad liikmesriigid lisada sanktsioone ja parandusmeetmeid, mis on õiguste omanikele soodsamad[9]. Seega pakub direktiiv minimaalset, kuid paindlikku õigusraamistikku intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks.

3. SÄTETE SELGEMINI LAHTIKIRJUTAMINE, MIS VÕIB OLLA VAJALIK INTELLEKTUAALOMANDI ÕIGUSTE TÕHUSAMAKS KAITSEKS JA SISETURU PAREMAKS TOIMIMISEKS

Direktiivi liikmesriikides rakendamise analüüs näitab, et direktiiv on loonud intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks siseturul tugeva aluse, kuid mitmetimõistetavuste vältimiseks ning selleks, et kohandada direktiivi vastavalt uutele, eelkõige praeguse digitaalkeskkonna probleemidele, vajavad teatavad direktiivi sätted ehk selgemat sõnastust.

3.1. Digitaalkeskkonna konkreetsed probleemid

Interneti olemusliku mitmeotstarbelisuse tõttu on internetis lihtne sooritada mitmesuguseid intellektuaalomandi õiguste rikkumisi. Internetis müüakse tooteid, mis on seotud intellektuaalomandi õiguste rikkumisega. Otsingumootorid võimaldavad petistel sageli meelitada internetikasutajaid ostma või alla laadima ebaseaduslikke tooteid. Autoriõigustega kaitstud sisuga andmete ühiskasutamine on levinud kõikjale, osaliselt seepärast, et digitaalse infosisuga andmete seaduslik pakkumine ei ole suutnud nõudlusega sammu pidada, eriti piiriülesel kauplemisel, mis on sundinud paljusid seaduskuulekaid kodanikke toime panema massilisi autoriõiguste ja seotud õiguste rikkumisi õigustega kaitstud sisuga andmete seadusvastase üleslaadimise ja levitamise kujul. Paljud internetilehed majutavad lehekülgi, mis võimaldavad kaitstud teoste müüki või soodustavad nende edasimüüki interneti teel ilma

---

[8] 1994. aasta intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping (TRIPS-leping); nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (94/800/EÜ), EÜT L 336, lk 1.

[9] Vt direktiivi artikli 2 lõige 1.

õiguste omanike nõusolekuta. Sellises olukorras tuleb ehk olemasoleva õigusraamistiku piiratust selgelt hinnata.

3.2. Direktiivi reguleerimisala

Direktiiv kehtib kõigi Euroopa või riiklike õigusaktidega kaitstud intellektuaalomandi õiguste rikkumiste suhtes ega sisalda nende intellektuaalomandi õiguste määratlusi, mida see hõlmab. Kuigi sellisel paindlikul lähenemisviisil on omad eelised, on mõiste „intellektuaalomandi õigus" erinevad tõlgendused sundinud liikmesriike pöörduma komisjoni poole palvega avaldada minimaalne loetelu neist intellektuaalomandi õigustest, mida direktiiv komisjoni arvates hõlmab[10].

Isegi pärast seda, kui komisjon on selle selgituse avaldanud, esineb ikka veel ebaselgust selles osas, kas teatavad riiklike õigusaktidega kaitstud õigused kuuluvad direktiivi alla või mitte. See puudutab peamiselt domeeninimesid, selliste küsimustega nagu ärisaladused (sealhulgas oskusteave) seotud riiklikke õigusi ja muid tegevusi, mis on sageli reguleeritud riiklike ebaausa konkurentsi seadustega, nagu jäljendustooted ja muud seaduslikkuse piiri peal konkureerimise vormid. Pealegi tundub, et niisugused ärilise väärkäitumise vormid on üha laiemalt levimas. Sageli kahjustab see õiguste omanike huve, ohustab innovatsiooni ja toob tarbijaile vaid lühiajalist kasu. Oleks ehk kasulik anda sellele negatiivsele nähtusele täiendav hinnang ning ühtlasi kaaluda vajadust kaasata direktiivi hõlmatavate intellektuaalomandi õiguste minimaalne loetelu.

3.3. Vahendajate mõiste ja kohtu ettekirjutuste kasutatavus

Direktiivis on mõiste „vahendaja" määratletud väga laialt, nii et selle alla kuuluvad ka kõik vahendajad, „kelle teenuseid *kolmas osapool* intellektuaalomandi õiguste rikkumiseks kasutab". See tähendab, et need direktiivis sätestatud meetmed kehtivad isegi nende vahendajate suhtes, kellel ei ole rikkujaga otsest lepingulist suhet ega sidet.

Sellest hoolimata nõuavad liikmesriikide kohtud ikkagi üldjuhul küllaltki suurt hulka tõendeid. Ikka veel valitseb ebakindlus selles, milliseid konkreetseid meetmeid, olenemata vahendajate vastutusest, nende suhtes kohaldatakse, kui nad rikkumisele kaasa aitavad või seda soodustavad.

Vahendajad (nagu saadetiste vedajad, kättetoimetajad või ekspediitorid), kes veavad kaupu, millel lasub intellektuaalomandi õiguste rikkumise kahtlus, võivad etendada intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupade turustamise korraldamisel juhtivat rolli. Olulist osa rikkumiste arvu vähendamisel võivad täita ka internetiplatvormid, nagu e-poed või otsingumootorid, eriti, kui rakendatakse ennetusmeetmeid ning sellistest toodetest teatamise ja nende kõrvaldamise meetmeid.

Samuti on internetiteenuse pakkujatel oluline roll internetikeskkonna toimimisel. Nemad pakuvad juurdepääsu internetile ning ühendavad omavahel alusvõrgud, majutavad veebilehti ja servereid. Vahendajatena kõigi internetikasutajate ja õiguste omanike vahel satuvad nad tihtipeale oma klientide sooritatud ebaseaduslike tegude tõttu kompromiteerivasse olukorda.

---

[10] Komisjoni avaldus, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artiklit 2 (2005/295/EÜ), ELT L 94, 13.4.2005, lk 37.

Seepärast kätkeb ELi õigustik juba praegu erisätteid, mis piiravad nende internetiteenuse pakkujate vastutust, kelle teenuseid kasutatakse intellektuaalomandi õiguste rikkumiseks[11].

Vahendajate vastu võetavad meetmed on seotud eriti õigusega teabele, esialgsete ja ettevaatusmeetmetega (nt kohtu ajutised ettekirjutused) või kohtu alaliste ettekirjutustega.

Direktiivis jäetakse liikmesriikide otsustada, millal ja kuidas võib vahendajale kohtu ettekirjutuse esitada. Et see toimiks tõhusalt, oleks ehk kasulik selgitada, et kohtu ettekirjutused ei peaks sõltuma vahendaja vastutusest. Samuti viitavad käesolevale aruandele lisatud talituste töödokumendis esitatud tulemused sellele, et olemasolevad seadusandlikud ja muud kui seadusandlikud vahendid ei ole tõhusaks interneti teel sooritatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumiste vastu võitlemiseks piisavalt mõjusad. Arvestades vahendajate soodsat positsiooni, et aidata kaasa interneti teel toimepandavate rikkumiste vältimisele ja lõpetamisele, võiks komisjon uurida, kuidas neid protsessi tihedamalt kaasata.

3.4. Õige tasakaalu saavutamine teabe saamise õigust ja eraelu puutumatust käsitlevate õigusaktide vahel

Õigus teabele kohustab rikkujat või muud isikut pakkuma õiguste omanikule teavet intellektuaalomandi rikkumisega seotud toodete päritolu ja turustusvõrgustike kohta. Põhiliseks selle õigusega seonduvaks probleemiks on vajadus järgida eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset käsitlevaid õigusakte.

Tundub, et mõnedes liikmesriikides kohaldatakse direktiivis sätestatud teabe saamise õigust suurte kitsendustega, peamiselt liikmesriikides kehtivate isikuandmete kaitse ja säilitamise õigusaktide tõttu[12]. See küsimus väärib ehk eraldi tähelepanu. Siseriiklik õigus peab võimaldama kohtutel kohaldada ka ELi õigusakte intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta. Euroopa Liidu Kohtu arvamuse kohaselt tuleb saavutada õiglane tasakaal erinevate kaalul olevate õiguste vahel (nagu õigus andmekaitsele ja õigus varale, mis kätkeb ka intellektuaalomandi õigusi),[13] arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnistatakse nii andmekaitset / eraelu puutumatust kui intellektuaalomandi kaitset põhiõigustena[14].

Euroopas on isikuandmete kaitset hõlmav õigusraamistik[15] ja intellektuaalomandi õiguste jõustamine selles mõttes neutraalsed, et ei ole olemas reeglit, mis eeldaks, et õigus eraelu puutumatusele peaks üldiselt olema ülimuslik võrreldes õigusega varale või vastupidi. Seepärast tuleb erinevaid direktiive ülevõtvaid siseriiklike õigusakte tõlgendada nii, et see

---

11 Direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), 8. juuni 2000, EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1.

12 Vastavalt 2009. aastal valitud liikmesriikides läbi viidud uuringule autoriõiguste jõustamise ja andmekaitse kohta internetis (Hunton ja Williams, Brüssel, http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/study-online-enforcement_en.pdf) on näideteks selle kohta Austria ja Hispaania.

13 29. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-275/06, Productores de Mśsica de España (Promusicae) versus Telefónica de España SAU; 19. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungschutzrechten GMBH versus Tele2 Telecommunication GMBH.

14 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (2000/C 364/01) artiklid 7 ja 8 ning artikli 17 lõige 2, EÜT C 364, 18.12.2000, lk 1.

15 Eriti direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31, ning direktiiv 2002/58/EÜ isikuandmete töötlemise ja eraelu puutumatuse kaitse kohta elektroonilise side sektoris, EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37.

võimaldaks iga juhtumi korral saavutada nende õiguste vahel tasakaalu, tagamaks et teabe saamise õigust käsitleva sättega suudetaks õiguste omanikke tõhusalt kaitsta, ilma et kahjustataks isikuandmete kaitsega seotud õigusi. Võib-olla on vaja täiendavalt hinnata, mil määral liikmesriikide õigusaktid ja nende rakendamine on kõnealuste nõuetega vastavuses. Vajaduse korral võib kaaluda meetmeid olukorra parandamiseks ja sobiva tasakaalu saavutamiseks vastakuti põrkuvate õiguste vahel.

3.5. Väljamõistetavad summad, mis korvavad kahju ja mõjuvad hoiatavalt

Direktiiviga sätestatud meetmed, menetlused ja parandusmeetmed peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Praegu jääb intellektuaalomandi õigustega seotud kohtuasjades väljamõistetud kahjutasu suhteliselt väikeseks. Ainult mõned liikmesriigid on teatanud väljamõistetava kahjutasu suurenemisest direktiivi rakendamise tulemusena.

Õiguste omanikelt saadud teabe kohaselt ei mõju väljamõistetud kahjutasu praegu potentsiaalsetele rikkujatele tõhusa hoiatusena ebaseadusliku tegevuse eest. See kehtib eriti sel juhul, kui kohtu poolt välja mõistetud kahjutasu ei vasta rikkuja poolt teenitud kasumitasemele.

Kahjutasu väljamõistmise peaeesmärgiks on asetada õiguste omanik samasse olukorda, milles ta oleks olnud, kui rikkumist ei oleks sooritatud. Tänapäeval kipuvad aga rikkujate tulud (õigustamatu rikastumine) pahatihti olema tunduvalt suuremad kui õiguste omaniku tegelikult kantud kahju. Sellistel juhtudel võik kaaluda, kas kohtutel võiks olla õigus mõista välja kahjutasu, mis oleks vastavuses rikkujate õigustamatu rikastumisega, isegi kui see ületab õiguste omaniku tegelikult kantud kahju. Samuti võib olla põhjust kasutada rohkem ära võimalusi mõista välja kahjutasu muude majanduslike tagajärgede eest ning ka moraalne kahju.

Neil puhkudel, kui rikkuja on juriidiline isik ja õiguste omanik ei saa väljamõistetud kahjutasu kätte seetõttu, et rikkujal ei ole piisavalt varasid, ta on likvideeritud või on muul moel maksejõuetu, võiks hinnata, kas õiguste omanik saaks siseriiklike õigusaktide kohaselt nõuda kahjude hüvitamist ettevõtte tegevdirektori(te)lt, ja kui saab, siis millistel tingimustel.

3.6. Parandusmeetmed

Nagu komisjoni talituste töödokumendis üksikasjalikumalt kirjeldatakse, tuleb ehk mõiste „parandusmeetmed” täiendavat lahti seletada. Konkreetselt ei ole enamiku riikide õigusaktides tehtud üheselt vahet intellektuaalomandi õiguste rikkumisega seotuks tunnistatud kaupade müügikanalitest „tagasivõtmise” ja „lõpliku kõrvaldamise” vahel. Teine küsimus, mida võiks lahti seletada, on, kuidas neid meetmeid tuleks rakendada siis, kui kaup ei ole enam rikkuja valduses.

Rikkumisega seotud kaupade hävitamise kulude puhul võiks kaaluda, kuidas saaks tagada selle, et need kulud mõistetakse kohtu kaudu kaotajalt poolelt otse välja.

3.7. Muud küsimused

Direktiivi liikmesriikides rakendamise analüüsi tulemustest tõusetub veel mitmeid muidki küsimusi, mis väärivad ehk edasist arutamist ELi tasandil.

Esiteks tundub, et direktiivi mittekohustuslikke sätteid (nt kaubakirjeldustega seoses kohtutäiturile antav luba siseneda oletatava rikkuja valdustesse ja uurida olukorda) on

liikmesriikides harva kasutatud. Mõned liikmesriigid ei ole kõnelaust mittekohustuslikku sätet rakendanud tsiviilmenetluse puhul ja seega on seda meedet võimalik kasutada üksnes kriminaalmenetluse puhul. Juhtumid, kus liikmesriik on võtnud artikli 2 lõike 1 kohaselt vastu eeskirjad, mis on õiguste omanike suhtes soosivamad kui direktiivis sätestatud nõuded, on veelgi haruldasemad. Selle põhjusi võiks täpsemalt uurida. Samuti võiks täiendavalt uurida „ärilise mastaabi" nõude (st nõue, et rikkumine pannakse toime otsestel või kaudsetel majanduslikel või ärilistel kaalutlustel) ja teabe saamise õiguse seost liikmesriikide eeskirjades.

Teiseks võiks hinnata olemasolevaid võimalusi, kuidas lahendada piiriüleste juhtumite korral tõendite kogumisega seotud probleemid, ning kas on vaja täpsemalt määratleda, millal võib andmeid käsitada kohtumenetluse osalise „käsutuses olevana" (artikli 6 lõige 1). Samuti vajab ehk täiendavat hindamist küsimus, kas praegused tõendite kogumise eeskirjad konfidentsiaalset teavet kätkevate juhtumite korral tekitavad praktikas probleeme, eriti seoses esialgsete meetmetega ja neil juhtudel, kui konfidentsiaalsust on erinevalt liikmesriigi tasandil määratletud.

Peale selle võiks uurida intellektuaalomandi rikkumisega seotud kaupade teisese kasutuse ühtlustamise vajalikkust ja võimalikke probleeme seoses sellise ühtlustamisega.

4. JÄRELDUSED

Intellektuaalomandi õiguste rikkumine tekitab laiaulatuslikku majanduskahju. Märkimisväärne arv intellektuaalomandi õiguste rikkumisega seotud tooteid kujutab praegu tarbijate tervisele ja turvalisusele tõelist ohtu. Intellektuaalomandi õiguste korrektne kaitse on oluline, et elavdada innovatsiooni ja kultuuri tiheda konkurentsiga, rikkust loovas teadmistepõhises majanduses. Erinevad huvid peavad olema hoolikalt tasakaalustatud. Seepärast kavatseb komisjon jätkuvalt suhelda kõigi sidusrühmadega.

Direktiivi mõju esimesel hindamisel tehtud peamine järeldus on, et direktiivil on olnud Euroopas tsiviilõiguse raames intellektuaalomandi õiguste kaitsele märkimisväärne positiivne mõju. Samas on ilmnenud, et direktiivi kavandamisel ei võetud arvesse probleeme, mida internet kujutab seoses intellektuaalomandi õiguste kaitsega. Peale selle vajavad mitmed küsimused ehk lisatähelepanu. Nende hulgas esialgsete ja ettevaatusabinõude, nagu kohtu ettekirjutuste kasutamine, tõendite kogumise ja säilitamise menetlused (sealhulgas teabe saamise õiguse ja eraelu puutumatuse kaitse vahekord), mitmesuguste parandusmeetmete tähenduse lahtiseletamine (sealhulgas hävitamiskulud ja kahjude väljaarvutamine).

Selleks et komisjon oleks kavandatavate tulevaste meetme kohta otsuste tegemisel paremini informeeritud ning et täiendada käesolevas aruandes käsitletud teemadel põhinevat põhjalikku mõjuhinnangut, ootab komisjon käesoleva aruande kohta tagasisidet Euroopa Parlamendilt, nõukogult, liikmesriikidelt, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt ning kõigilt huvitatud isikutelt **31. märtsiks 2011**.